

Poniższy tekst proszę potraktować jako zachętę i wstęp do lektury zbioru esejów [Debates in the Digital Humanities](#) pod redakcją Matthew K. Golda, wydanego w 2012 przez University of Minnesota Press. Antologia ta została także opublikowana w nieco rozszerzonej formie jako tekst „open access”, który dostępny jest [tutaj](#)

Digital humanities (w skrócie DH), czy też humanistyka cyfrowa jest relatywnie nową dziedziną, która zdobywa coraz większą popularność w świecie akademickim. Artykuł w angielskiej Wikipedii podaje bardzo zgrabną [definicję DH](#), do której odsyłam zainteresowanych. W skrócie, humanistyka cyfrowa, jest obszarem badań, nauczania i tworzenia łączącego technologie informatyczne i dyscypliny humanistyczne. Obejmuje ona działalność od kuracji kolekcji cyfrowych w sieci po eksplorację danych dokonywaną na wielkich zbiorach. DH stara się połączyć warsztat tradycyjnych dyscyplin humanistycznych (takich jak historia, filozofia, językoznastwo, nauka o literaturze, sztuce, muzyce, itd.) z narzędziami informatycznymi takimi jak wizualizacja danych, pozyskiwanie danych, eksploracja danych i tekstu, statystyka czy publikacja elektroniczna.

Trudno oprzeć się entuzjazmowi praktyków humanistyki cyfrowej, którzy wierzą, że skrzyżowanie nauk humanistycznych z technologią komputerową przyniesie nowy renesans tychże nauk. Twierdzą, że nowe narzędzia pozwolą badaczom znaleźć odpowiedź na istniejące pytania i pozwolą zweryfikować dotychczasowe teorie. Jest wiele przykładów, które mogą świadczyć o sukcesach DH. [Text Encoding Initiative](#), czyli standard elektronicznej reprezentacji tekstu wraz z informacją o jego treści jest jednym z kluczowych osiągnięć środowiska DH. Dużym odzewem cieszą się także takie inicjatywy jak

[Orlando Project](#)

(ogromna w skali baza tekstów przygotowanych dla naukowców badających literaturę pisaną przez kobiety w Wielkiej Brytanii na przestrzeni wieków), czy

[The William Blake Archive](#)

(cyfrowa kolekcja szczegółowo anotowanych edycji pism i prac plastycznych W. Blake'a).

Bardzo obiecujące są eksperymenty wykorzystujące

[GIS](#)

do wizualizacji danych geograficznych, gry wirtualne i multimedia, technologie e-learningowe. Ze względu zakres specjalizacji wymaganych w DH, nimalże niemożliwe jest, aby prace na tym polu wykonywane były przez indywidualne osoby. Zwykle projekty prowadzone są przez zespoły składające się z naukowców, informatyków, bibliotekarzy, archiwistów, statystyków i innych specjalistów.

Środowisko humanistyki cyfrowej nadal jest na etapie eksperymentowania i wypracowywania odpowiednich metod i narzędzi. Krytyczne głosy przeciwko możliwościom jakie stwarza DH są często uzasadnione i ważne. Argumentem, który do mnie najbardziej przemawia jest ten, że wszystkie technologiczne narzędzia wykorzystywane w DH wywodzą się z zupełnie różnych dziedzin, których postawowe założenia stoją często w sprzeczności z humanistyką.

Mechanistyczne, ilościowe i redukcyjne techniki wykluczają metodologie humanistyczne, bo opierają się na założeniu, że badane obiekty są samowjaśniające, ahistoryczne i autonomiczne. Dla przykładu, projekt, który w wizualny sposób na mapie Google Dublina pokazuje wszystkie lokalizacje pojawiające się w Ulissiesie Jamesa Joyce'a niszczy metaforyczne i aluzyjne użycie miejsc w powieści.

Mimo wszelakich problemów metodologicznych humanistyki cyfrowej, często naiwnemu podejściu do używanych narzędzi, czy też nieufności do tego typu eksperymentacji w samym środowisku akademickim, budzi ona zainteresowanie i nadzieję na rozwój. Przyłączanie się kolejnych uczelni do ruchu DH, nowe konferencje, popularność periodyków skierowane do praktyków DH świadczą, że dziedzina ta ma duży potencjał. W październiku 2012 w Lublinie odbyła się pierwsza polska konferencja poświęcona humanistyce cyfrowej, a jej uwieńczeniem jest powstanie publikacji [Zwrot cyfrowy w humanistyce](#), do lektury której zachęcam. New York Times opublikował także w 2011 roku

[serię artykułów na temat DH, zatytułowaną Humanities 2.0](#), która doskonale przedstawia stan badań i projektów na tym polu.

Kilka kolejnych projektów godnych uwagi:

[Republic of Letters](#)

[Rossetti Archive](#)

[Whitman Archive](#)

Tomasz Kalata

Artykuł ukazał się 5 września 2013 w *Blogu archiwistów i bibliotekarzy Instytutu Piłsudskiego*

Tomasz Kalata jest bibliotekarzem i archiwistą, pracuje w New York Public

Library i jest

Wpisany przez Tomasz Kalata

niedziela, 24 listopada 2013 05:59 - Poprawiony poniedziałek, 25 listopada 2013 12:38

---

członkiem Rady Instytutu Józefa Piłsudskiego w Ameryce. Jest wychowankiem Uniwersytetu Jagiellońskiego i Pratt Institute w Nowym Jorku; ma szerokie zainteresowania w zakresie archiwistyki i bibliotekoznawstwa, działał również jako wolontariusz w Polskim Instytucie Naukowym i w Instytucie Piłsudskiego.